

81421 – تۈرمىنىڭ قاراڭغۇ كامىرىلىرىدا ۋاقتىنى بىلمەيدىغان مەھبۇسلار ناماز بىلەن روزىنى قانداق

قىلىدۇ؟

سۇئال

يەر ئاستىدىكى قاراڭغۇ كامىرىغا سولانغان، قول-پۇتلىرى زەنجىر بىلەن كىشەنلەنگەن مەھبۇسلار ناماز ۋاقتىنى بىلمەيدۇ ۋە رامزاننىڭ قاچان بولىدىغان ياكى بولغانلىقى بىلمەيدۇ، ئۇلار ناماز بىلەن روزىنى قانداق قىلىدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

بىرىنچى: ئاللاھ تائالادىن تۈرمىدىكى بارلىق مەھبۇسلار ئۈچۈن قىسقا ۋاقىتتا چېقىش يولى بېرىشىنى، ئۇلارغا ئۆز پەزىلىدىن سەۋرچانلىق ئاتا قىلىشىنى، ئۇلارنىڭ قەلبىنى ئىشەنچ ۋە ئارامدىللىققا چۆمدۈرۈشىنى، مۇسۇلمانلار ئۈچۈن توغرا يولنى ئاسانلاشتۇرۇپ، ئۆزىنىڭ يېقىن بەندىلىرىنى كۈچلاندۈرۈپ، دۈشمەنلىرىنى خار قىلىشىنى سورايمىز.

ئىككىنچى: ئىسلام ئالىملىرى تۈرمىدىكى ئەسىر-مەھبۇسلاردىن ناماز بىلەن روزىنىڭ ساقىت بولمايدىغانلىقىنى بېكىتتى، ئۇلار كۈچىنىڭ يېتىشچە ۋاقتىنى مۆلچەرلەپ، ئۆز قارىشىدا ناماز ۋاقتى بولدى دەپ ئىشەنچ قىلسا نامازنى ئوقۇيدۇ، رامزان ئىيى كىردى دەپ ئىشەنچ قىلسا روزا تۇتىدۇ، ۋاقتى بىلمەگەندە، كۈنلۈك تاماق ۋاقتىغا قاراپ بەلگىلىسە ياكى تۈرمىدىكىلەردىن (يەنى ۋاقتىنى بەلگىلەشتە مەھبۇسقا قايسى ئۇسۇل ئاسان بولسا شۇنى قىلىشى كېرەك) سورىسىمۇ بولىدۇ.

ناماز بىلەن روزىنىڭ ۋاقتىنى بىلىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ ئاندىن ۋاقىت بولدى دەپ پەرەز قىلىپ ناماز ئوقۇپ، روزا تۇتقان بولسا توغرا قىلغان بولىدۇ. گەرچە ئۆز ۋاقتىدا قىلسۇن ياكى ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ قالسۇن مەزكۇر ئىبادەتلەرنى قايتا ئادا قىلىش كېرەك بولمايدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا** تەرجىمىسى: **ئاللاھ ھېچكىمنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ.** [سۈرە بەقەرە 286-ئايەتنىڭ بىرقىسمى].

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: **لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا** تەرجىمىسى: **ئاللاھ ئىنساننى پەقەت تاقىتى يېتىدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلىدۇ.** [سۈرە تالاق 7-ئايەتنىڭ بىرقىسمى].

ئەگەر ئۇقۇشما سىلىقتىن روزا ھېيت كۈنىنى رامزان دەپ روزا تۇتقان بولسا، بۇ كۈننىڭ روزىسىنى قايتا تۇتىدۇ، چۈنكى ھېيت كۈنى روزا تۇتۇش توغرا ئەمەس. شۇنىڭدەك مەلۇم ۋاقىتتىن كېيىن ئۆزىنىڭ نامازنى ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن ئوقۇغانلىقىنى، روزىنىمۇ رامزان كېلىشتىن بۇرۇن تۇتقانلىقىنى بىلسە، ئۇ كىشىگە ناماز بىلەن روزىنى قايتىدىن ئادا قىلىش كېرەك بولىدۇ.

پىقھى ئېنسىكلوپېدىيىسى ناملىق ئەسەرنىڭ 28-توم 84-85-بەتلەردە مۇنداق بايان قىلىنغان: كۆپچىلىك پىقھى ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا، ئايلارنى ئايرىيالمىغان كىشىدىن رامزان روزىسى ساقىت بولۇپ كەتمەيدۇ، بەلكى ئۇ كىشىنىڭ زىممىسىدە قالدۇق، ئاينى ئايرىش ئۈچۈن تىرىشچانلىق قىلىپ روزا تۇتقان كىشى تۆۋەندىكى بەش تۈرلۈك ئىشنىڭ بىرىدىن خالى بولالمايدۇ:

1- قىيىنچىلىق داۋاملاشقان، كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى بىلىنمىگەن، يەنى تۇتقان روزىسى رامزاندا بولدىمۇ ياكى رامزاندىن ئىلگىرى-كىيىن بولۇپ قالدۇمۇ بۇنى بىلمىگەن كىشىنىڭ تۇتقان روزىسى توغرا بولدى، كىيىن قايتىدىن ئىئادە قىلىش كېرەك ئەمەس، چۈنكى ئۇ كىشى ۋاقىتنى بەلگىلەشكە تىرىشچانلىق قىلىپ ئاندىن ئىبادەتنى باشلىغان.

2- مەھبۇسنىڭ تۇتقان روزىسى رامزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلگەن بولسا، بۇ روزا ئۇ كىشىگە كۇپايە قىلىدۇ.

3- مەھبۇسنىڭ تۇتقان روزىسى رامزاندىن كىيىنكى ئايغا توغرا كەلگەن بولسا، كۆپچىلىك پىقھى ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا توغرا بولىدۇ.

4- بۇنىڭدا ئىككى خىل قاراش بار: بىرىنچىسى: تۇتقان روزىسى رامزاندىن بۇرۇنقى ئايغا توغرا كەپقالغان بولسا، مەھبۇس بۇنى رامزان كېلىشتىن بۇرۇن بىلگەن بولسا، رامزان ئېيى كىرگەندە رامزان روزىسىنى قايتا تۇتىدۇ، چۈنكى ئۇ كىشى رامزاننىڭ ئۆزىدە روزا تۇتۇشقا مۇيەسسەر بولدى. ئىككىنچىسى: تۇتقان روزىسى رامزاندىن بۇرۇنقى ئايغا توغرا كەلگەن بولۇپ، ئۇ كىشى بۇنى رامزان ئېيى چىقىپ كەتكەندىن كېيىن بىلگەن بولسا، بۇنىڭ توغرا بولۇش بولماسلىقىدا ئىككى خىل قاراش بار: 1- ئۇ كىشىنىڭ رامزاندىن بۇرۇن تۇتقان روزىسى رامزان روزىسىغا ھېساب بولمايدۇ بەلكى ئۇ كىشىگە رامزان روزىسىنىڭ قازاسىنى قىلىش پەرز بولىدۇ، بۇ مالىكى، ھەنبەلى ۋە شاپىئى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشى. 2- ئۇ كىشىنىڭ رامزان ئېيى كېلىشتىن بۇرۇن تۇتقان روزىسى رامزان روزىسىغا كۇپايە قىلىدۇ، بۇ خۇددى ھاجىلار ئەرەپات كۈنىنى بىلەلمەي، ئەرەپات كۈنىدىن بۇرۇن ئەرەپات مەيدانىدا تۇرغان بولسا ئۇلارغا بۇ كۇپايە قىلغانغا ئوخشاش. بۇ شاپىئى مەزھەپ قارىشىدىكى بىر قىسىم ئالىملارنىڭ سۆزىدۇر.

5- مەھبۇسنىڭ تۇتقان روزىسىنىڭ بەزىسى رامزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلگەن بەزىسى رامزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلمىگەن بولسا، رامزان ئېيىغا مۇۋاپىق كەلگەن ۋە رامزاندىن كېيىن تۇتقان روزىسى رامزان روزىسىغا كۇپايە قىلىدۇ. رامزان ئېيىدىن بۇرۇن تۇتقىنى رامزان ئېيىغا كۇپايە قىلمايدۇ. تۈگىدى. "ئەل مەجمۇئە ناملىق ئەسەر 3-توم 72-73-بەتلەر. ئەلمۇغنى 3-توم 96-بەت].

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھ تائالادۇر.